

BARTA GYÖRGY:

Enzimek*Élelmiszeripari és Begyűjtési Kiadó Budapest, 1954*

Ez a könyv régen érzett hiányt pótol a magyar irodalomban. 1915-ben jelent meg Zemplén professzor avatott tollal írt könyve ugyanerről a tárgykörrel. Azóta az enzimológia olyan óriási mértékben fejlődött és annyira túlterjedt saját eredeti körén, hogy ma már élőlényekkel és élő anyaggal foglalkozó tárgykört nem lehet elképzelni, amely nélkülözhetné az enzimekről szóló ismereteket. Ezt a kívánalmat a könyv teljesen kielégíti, bár a gyakorlati részben csupán néhány ipari alkalmazásra tér ki (sör-, tej-, és sütőipar), viszont nagyon tanulságos az enzimkészítmények gyártását és alkalmazását (378. – 390. old.) megismerni.

Az első rész (115 oldal) az enzimológia elméleti alapjait tárgyalja, a második (249 oldal) a fontosabb enzimeket ismerteti, a harmadik rész (25 oldal) pedig a gyakorlati alkalmazást vázolja. Az első részt exakt fiziko-kémiai jellege emeli ki, a második értékes azért is, mert kitér az egyes enzimsoportok élettani működésére is, főként az állati és mikronövényi, nagyon kis mértékben a felsőrendű növényi szervezetben és így bizonyos részei szinte biokémiai tankönyvet alkotnak. Ilyen a XI. fejezet az alkoholos erjedésről és a XIII. fejezet az aerob légzés körfolyamatáról. Csak az a kár, hogy a könyv szinte csak az állati szervezet és a mikroszervezetek enzimsoportjait részletezi figyelemben, míg a felsőrendű növényeket alig érinti. Ezzel a túlértékelést kereső kezdőben azt a benyomást kelti, mint a legtöbb biokémiai munka is, hogy a felsőrendű növények enzimológiai viszonyai nem lennének számottevők a természetben. Ezzel az enzim-

ológia fontossága a növényélettanban és a mezőgazdaságban csaknem teljesen figyelmen kívül marad.

Mindazonáltal a könyv kiváló, eredeti tárgyalási módja és szívonala, tág látóköre nagy hasznára lesz mindazoknak, akik munkájuk közben a enzimek sokrétű működésének megértésére rászorulnak.

Most legyen szabad még egy-két megjegyzést tennem. Pl. néhány képlet és diagram (127., 344., 361. old.) túlságos kicsinységük miatt veszítenek áttekinthetőségükből. Ez azonban nem érinti a könyv értékét. Ellenben nagy hiánya ennek a jó könyvnek, hogy tárgymutatója nincs. Sajnos, ugyanezt a hiányt egész sor magyar kiadványban fájjaljuk. A könyv használhatósága ennek következtében tetemesen csökken. Pl. nem tudtam rátalálni a fotoszintézisre, illetőleg a benne szereplő enzimek megemlítésére, holott ezek nélkül szerves élet nem volna. Ez aránytalanság az erjedés és légzés szellemes, rövid összefoglalásával szemben.

Az a bonyomlásunk, hogy ezek a hiányok nem egyeznek a szerző szándékaival, hanem a kiadás szűklátókörű anyagi mérlegével függnek össze. Pedig az a csekély megtakarítás, amely így előáll, nincs arányban azzal a nagy kárral, amely a közt éri a könyv csekélyebb használhatóságával.

Összefoglalásképpen meg kell állapítanunk, hogy a könyv hézagot pótol és kitűnő szakszerűségével és szellemes tárgyalási módjával sok kutató és ismeretközvetítő háláját fogja kiérdemelni.

DOBY GÉZA